

DREPTUL

LEGIslaŢIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENŢĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ŞI DUMINECA

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an şi pe jumătate de an
la 1 Ianuarie şi 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Misitia sau contractul de samsarie, de d-l C. N. Toneanu.

JURISPRUDENŢA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casaŢiune şi justiŢie*,
secŢiunea I: Elena Ghenciu şi alŢii cu Panait Zenoff.

Tribunalul Covurlui, *secŢiunea II*: Maior D. Măndăchescu cu
C. A. Caranfil.

Necrolog.

Misitia sau contractul de samsarie

(URMARE)¹⁾

V. *Natura contractului de mediaŢiune*. In mare parte şi cea mai meritorie doctrină italiană decide că *mediaŢiunea* nu este un contract de mandat, nici chiar o formă de mandat, ci o formă specială a *locatiunii de lucrări* (*locatio operis*).

Contractul de mediaŢiune nu ia naştere, dacă mai întâi părŢile nu sunt de acord a trată între ele, prin intermediul unui samsar. Raportul de mediaŢiune naşte în momentul în care părŢile, având interese opuse, au căzut de acord de a trată, prin mijlocul samsarului, şi acesta e autorizat de ele de a le pune în contact de a obŢine concluziunea afacerii, fie iniŢiată de el, fie că i s'a cerut opera sa pentru încheierea ei; în atare scop, el vinde sau prestează viitorilor contractanŢi opera sa de mijlocitor imparŢial.

După cod. com. ital. (art. 32) şi după principiile generale, la noi, în lipsă de un asemenea text, el nu are dreptul la vre-o compensaŢiune, dacă nu ajunge la rezultatul pentru care a fost autorizat sau i s'a cerut intervenŢia sa: *concluziunea afacerii*. Deci e vorba de o formă specială de *locatio operis*, şi fiindcă părŢile se pot dezistă oricând voese dela tratative, şi aşă lucrând, fac să cadă indirect,

1) Vezi *Dreptul* No. 40 din a. c.

dar necesarmente, şi autorizaŢia dată mediatorului de a se amestecă în acele tratative, tot aşă şi mediatorul, la rândul său, este liber; numai să nu lucreze cu dol, să se deziste dela opera de samsar, renunŢând la eventuala compensaŢie ce l-a determinat. Şi tocmai această libertate de retragere a celor două părŢi contractante este nota caracteristică care distinge *contractul de mediaŢiune* de o *locatio operis* ordinară (Leone Bolaffio, prof. univ., Bologna, *Ancora del rapporto di mediazione*, «Rivista», 1913, I, pag. 1; Cf. Carnelutti, «Rivista», 1911, I, 19; Pagani, *Comentario Vallardi*, I, No. 166; Vivante, *Tratato*, I (ed. 4-a), No. 228, nota 1, pag. 344).

VI. *Momentul când samsarul are dreptul la proviziuni*. Aceasta este chestiunea cea mai importantă în contractul de misitie: când samsarul are dreptul la proviziune pentru serviciul făcut? In art. 32 c. com. ital., care ş'a suprimat la noi, se prevede în mod clar şi categoric că misitul sau samsarul *n'are drept la proviziuni dacă afacerea nu s'a încheiat*; or, chestiunea când afacerea s'a încheiat, dă naştere la dificultăŢi.

La noi, suprimându-se toate dispoziŢiunile despre mediatorii în genere, a rămas în vigoare, în ce priveşte mediatorii oficiali, legea burselor, iar misiŢii particulari au a fi supuşi, pentru operaŢiunile ce fac, regulilor prevăzute de codul civil relativ la închirierea de servicii. Or, serviciul ce-l face un misit este aceea ce se chiamă o *locatio operis*, adică închirierea de servicii pentru afacerile ce vor fi încheiate, adică dacă afacerea se va face; principiu pe care legiuitorul italian l-a pus în art. 32 c. com., spre deosebire de *locatio operarum*, care nu are în vedere rezultatul efectiv al serviciului închiriat de ei, precum este cel ce-şi închiriază serviciile cu luna, etc.

Prin urmare, din punctul de vedere al principiilor, nu ar trebui să existe la noi nici o diferență de Italieni, așa că, pentru ca mijlocitorul să aibă dreptul la proviziuni, se cere ca afacerea să fi fost încheiată.

Se nasc însă dificultăți, și anume: afacerea să fie încheiată în *mod legal*, adică cu efect adevărat util? Și apoi se cere ca să fie *inatacabilă*, pentru ca să existe pentru misit dreptul la proviziuni?

A. *Afacerea să fie încheiată în mod legal.* În Italia, s'a decis că, prin art. 32 c. com., se face aluziune la o afacere încheiată în mod legal, așa că, fiind vorba de contracte solemne sau formale, a căror existență este subordonată la îndeplinirea unor anumite formalități, mediatorul nu are drept la proviziune, dacă acele forme nu însoțesc concluziunea contractului.

Așa, de exemplu, există în codul civil italian art. 1314, care prevede că, în cumpărarea de imobile, contractul nu se socotește încheiat, până ce părțile nu s'au obligat, cu act scris, de a-l executa, neexistând altfel consimțământ valabil față de legi.

Chestiunea de a se ști când un contract formal, precum este cumpărarea-vânzarea de imobile în Italia, trebuie să se considere încheiat față de mediator, care a mijlocit pentru a duce la bun rezultat *reușita afacerii*, este controversată. De regulă, un contract este încheiat când părțile s'au pus de acord asupra tuturor punctelor contractului și au declarat reciproc că se obligă a-l executa. Însă, pentru contractul formal, cum este la Italieni vânzarea de imobile, nu este destul aceasta, ci mai este necesar, ca acordul și promisiunea reciprocă de executat să rezulte dintr'un înscris; altfel nu există consimțământ valid față cu art. 1314 c. civ. ital.

Din această particularitate cu totul specială pentru contractul de vânzare de imobile, s'a născut, față de proviziunea mijlocitorului, două opinii:

Prima opinie.— Mediatorul nu poate pretinde contraprestațiunea serviciului făcut, dacă contractul n'a fost stipulat în scris. Motivele sunt că, atunci când se cere ca afacerea să fie conclusă, pentru ca pentru mijlocitor să existe dreptul la proviziune, se înțelege desigur ca afacerea să fie conclusă în mod legal. În adevăr, mijlocitorul are dreptul la retribuțiune, dar cu condiția ca *opera sa să fie utilă* contractanților și, desigur, nici o utilitate nu le vine în avantajul lor, când afacerea n'a fost încheiată legalmente, căci, în lipsă de formele legale, n'au una contra alteia nici o acțiune pentru executarea contractului. În zadar s'ar susține că actul scris, care este necesar pentru legala validitate a vânzării de imobile, este o formalitate cerută numai în interesul părților, căci negoțul juridic s'a încheiat totemai în

interesul lor, și dreptul mediatorului nu se naște decât când părțile au realizat înțelegerea ce, prin contract, își propuneau a atinge.

Este foarte adevărat că se poate întâmpla ca părțile, după ce au căzut de acord asupra condițiilor contractului, să neglijeze de a proceda la legala creare a titlului translativ de proprietate, și cu toate acestea să execute, de fapt, schimburile la cari s'au obligat; însă, în acest caz, provizia e fără îndoiaie datorită, aceasta nu din cauză că înscrisul nu era necesar, ci fiindcă și-au voit-o prin voința lor proprie, și faptul lor nu poate vătăma samsarului, când, prin executarea efectivă a contractului, ei au perceput deja utilitatea ce au urmărit, fiind cunoscut principiul că: *nemo locupletiori potest cum aliena jactura*; însă acesta este un caz extraordinar, care nu se poate erige în regulă generală, și de aci să tragem criteriul că oridecând e vorba de vânzare de imobile, dreptul mijlocitorului naște îndată ce s'a stabilit acordul între părți, căci nu e destul pentru concluziunea contractului acordul asupra condițiilor lui, ci trebuie încă ca părțile să se fi obligat reciproc de a-l executa, căci contractul este, înainte de orice, un *vinculum juris*, și, deși în limbajul comun se zice că el consistă în acordul dintre părți, nu este mai puțin adevărat că este totdeauna tacit subînțeles, că acordul trebuie să cadă pe reciproca voință de a se obliga, precum se arată în mod învederat și prin art. 942 c. civ., unde se vorbește de acord, dar îndată se adaugă că acordul trebuie să consistă în a constitui sau a stinge între ei un raport juridic. Astfel, ei pot foarte bine să găsească că prețul unui lucru ce i se oferă spre vânzare este convenabil, dar dacă nu înțeleg a cumpăra, nu este contract, deși este acord asupra prețului.

Din toate acestea rezultă că, pentru contractul de cumpărare-vânzare, din codul civil italian, nu e destul să fie acord asupra unor puncte din el, ci trebuie, mai mult, declarațiunea de voință de a vinde și cumpăra. Și aceasta, conform legii, nu se poate manifesta decât prin act scris. Or, un contract care nu există față de lege, nu se poate numi un contract conclus, nici între părți, nici față de terții; asemenea contract nu poate, nici față cu mediatorul, să se cheme *încheiat*, până ce părțile nu s'au obligat cu *act scris* a-l executa, *quit* dacă pentru motive particulare lor, l-au executat și fără formalitățile actului public sau scripturei private, cerută sub pedeapsă de nulitate a art. 1314 c. civ. ital. (Cas. Firenze, 16 Dec. 1912, *Rivista*, 1913, II, 96).

A doua opinie.— Înscrisul este o formalitate stabilită în interesul numai al părților contractante, așa că, față cu mijlocitorul, este destul ca să fi convenit părțile asupra tuturor punctelor contractului,

neputând ca dreptul său de *mediațiune* să depindă de voința părților de a se obliga.

În această opinie nu se admite nici teoria, nici argumentele din prima opinie.

În adevăr, în sinteză, argumentele sunt următoarele: *încheerea afacerii* la care e subordonat dreptul de proviziune al mediatorului, este *legala concluziune a contractului*, și nu e legalmente conclus contractul de cumpărare-vânzare de imobile la italieni, dacă nu este încheiat în formele cerute *ad esentiam* de lege. Lipsind forma, nu se constituie nici o legătură juridică între părți și lipsește efectul util al operei prestate de mijlocitor, care, prin urmare, n'are drept a fi recompensat pentru un serviciu care n'a avut *succes*. Or, raționamentul este bun, întrucât ar fi afară de orice îndoială că lipsește în această ipoteză un *efect util* al operei prestate de mijlocitor. Însă, oare este afară de orice îndoială că simpla manifestare a consimțământului îndreptat la încheierea unui contract, pentru care legea impune elemente cari esced acea simplă manifestațiune a consimțământului, nu creiază vre-o legătură juridică între părți, productivă de eficacitate?

Că, dacă un *efect util* ar derivă pentru părți din simpla manifestare a consimțământului lor, cu toată lipsa formalităților cerute, și acest efect util în substanță, ar echivala cu efectul util derivat din contractul voit, dar neperfecționat din cauza lipsei formalităților legale, soluțiunea chestiunii ar trebui să fie deosebită de aceea ce am expus mai sus. Or, dacă e sigur că în sistemul juridic italian, cumpărarea-vânzarea de imobile trebuie să se considere inexistentă, dacă contractul n'a fost încheiat în scris, nu se poate însă afirma cu toată siguranța că acea cumpărare-vânzare este cu totul lipsită de eficacitate juridică; și astăzi, în doctrina și jurisprudența italiană, este combătută teza după care este identitate între *promisiunea bilaterală de cumpărare-vânzare* și *cumpărarea perfectă sau definitivă*, precum este la Francezi, cari au adagiul: *promission de vente vaut vente*, și teza necesității formei scrise pentru validitatea promisiunii bilaterale (Degni, *Effetti della mancanza totale o parziale dell'atto scritto nella compravendita immobiliare*, «Rivista», 1912, II, 878, cu numeroase citațiuni). Or, dacă admitem această nouă, modernă teorie și referindu-ne la principiile conversiunii negoțului juridic, e posibil a recunoaște cumpărării-vânzării imobiliare la Italieni, privată de elementul formal, un conținut, care ar fi destul de afin cu acela pe care îl are cumpărarea-vânzarea imobiliară perfectă, în raport cu care unul din contractanți ar câștiga dreptul la concluziunea contractului în formele cerute de lege și în lipsă, la indemnizație, la *id quod interest* și nu se vede ra-

țiunea care militează spre a face să se excludă dreptul de proviziune *misitului* (Cf. «Rivista», 1910, II, 1747 și urm.).

Negoțul juridic, născut din simpla manifestare de consimțământ, ar avea puterea de a face să aducă contractanților, în ambele cazuri, dreptul la proviziune (Rivista, 1913, II, 96, notă).

C. N. TONEANU

Avocat, fost consilier la Curtea de apel și procuror general.

(Va urmă).

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I

Audiența dela 20 Aprilie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Elena Ghenciu și alții cu Panait Zenoff

ACȚIUNE POSESORIE. — JUDECĂTOR DE OCOL. — COMPETENȚĂ. — ACȚIUNE PRINCIPALĂ. — ACCESORIU. — ART. 31 LEGEA JUDEC. OCOL.

Judele de ocol fiind competent să judece acțiunile posesorii, oricare ar fi valoarea lucrului ce face obiectul posesiunii, acelaș judecător este competent să judece și accesoriul, adică cererea de daune, oricare ar fi cuantumul lor.

No. 262. — Casată, în urma recursului făcut de Elena Ghenciu și alții, sentința tribunalului Brăila, secția II, No. 157 din 1914, dată în procesul cu Panait Zenoff.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Gr. Ștefănescu; d-nii avocați Marinescu-Bolintin și Stravolca, din partea recurenților, în dezvoltarea motivului de casare; d-nii avocați R. Portocală și V. Athanasovici, pentru intimată, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Greșită interpretare, falsă aplicare a art. 31 din legea judecătorilor de ocole, combinat cu art. 61 pr. civ. În adevăr, instanțele de fond constată, în fapt, că aveau de judecat o acțiune posesorie în reintegrare, care constituia principalul, precum și daunele cerute de noi, cari constituiau accesoriul. Cu toate acestea, judele de ocol declină competența, iar tribunalul, sezișat de apelul nostru, îl respinge, confirmând injust soluția judecătorului dela prima instanță. Ba încă, ce e mai ciudat, subordonează principalul soartei accesoriului, dispoziție care nu este înscrisă și nici aplicată în vre-una din legile moderne. Rânduelile art. 27 din legea judecătorilor de ocoale, invocat de tribunal, străine de firea pricei- nei, erau inaplicabile în speță».

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul, respingând apelul recurențelor, a con-

firmat cartea de judecată No. 1507 din 1913 a judeului ocolului, prin care acest judecător și-a declinat competența de a judeca acțiunea intentată de recurente.

Având în vedere că obiectul acțiunii, astfel cum îl constată și tribunalul, este de a se obliga intimatul în recurs să respecte posesiunea recurentelor asupra unui zid, să desființeze niște lucrări cari turbură acea posesie și să plătească daune în suma de 25.000 lei;

Considerând că, astfel formulată acțiunea, ea este de natură posesorie, de oarece obiectul principal este respectarea posesiunii, iar cererea de daune este un accesoriu;

Considerând că, conform art. 31 din legea judecătorilor de ocoale, acțiunile posesorii sunt de competența acelor judecători, oricare ar fi valoarea lucrului care face obiectul posesiunii;

Considerând că, în speță, judele de ocol fiind competent să judece acțiunea, în ce privește obiectul principal, respectarea posesiunii și dărâmarea lucrărilor cari turbură acea posesiune, același judecător este competent să judece și accesoriul, adică cererea de daune, oricare ar fi cuantumul lor;

Considerând că art. 27 din legea judecătorilor de ocoale, pe care se întemeiază tribunalul, n'a derogat și nici nu putea să deroge dela principiul că judecătorul competent a judecat obiectul principal al acțiunii, este competent a judeca și accesoriul; că, art. 27 nu are de scop decât a determina competența judeului de ocol în materie personală și mobilă.

Că, prin urmare, tribunalul a comis exces de putere și a interpretat și aplicat greșit art. 27 și 31 din legea judecătorilor de ocoale, când a hotărât că judele de ocol nu este competent să judece acțiunea intentată de recurente, astfel că motivul de casare fiind fondat, cătă să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL COVURLUI, SECȚIUNEA II

Audiența dela 12 Mai 1914

Președintele d-lui Dart. Nicolescu, președinte

Maior D. Mândăchescu cu C. A. Caranfil

LUCRU JUDECAT. — ELEMENTE. — DISPOZITIV. — CONSIDERENTE. — ART. 1201 C. CIV.

Deși, în principiu, autoritatea lucrului judecat nu poate să rezulte decât din dispozitiv, totuș această regulă nu trebuie luată în mod absolut, de oarece,

după teoria generalmente admisă, motivele hotărârii pot câteodată complectă și lumina dispozitivul ei, determinând înțelesul și întinderea lui.

Astfel, când dispozitivul primei instanțe se mărginește a spune că se respinge acțiunea ca nesusținută, iar acela al instanței de apel se mărginește a respinge apelul ca nefondat, trebuie a se recurge la concluziunile părților și la considerentele judecătorilor, pentru a deduce chestiunile cari au făcut obiectul judecăței.

No. 126. — Admis incidentul de autoritate a lucrului judecat și respinsă opoziția făcută de căpitan D. Mândăchescu, azi maior, contra sentinței tribunalului Covurlui, secția II, No. 118 din 1909, dată în procesul cu George A. Caranfil.

S'au prezentat: oponentul, asistat de d-l avocat D. Alexandresco; intimatul, prin d-l avocat Dionisie Popescu.

Tribunalul,

În opozițiunea făcută în termen de reclamantul căpitan D. Mândăchescu, prin petiția înregistrată la No. 6879 din 1909, contra sentinței civile a acestui tribunal No. 118 din 1909, prin care s'a respins ca nesusținută acțiunea intentată de căpitan Dimitrie Mândăchescu, prin petiția înregistrată la No. 4296 din 1902, contra lui G. A. Caranfil.

Asupra incidentului de autoritatea lucrului judecat, propus de pârâțul George A. Caranfil, prin procuratorul său, d-l avocat Dionisie Popescu, ca opunându-i-se acțiunii civile de față, din deciziunea civilă No. 28 din 1908 a Curței de apel din Galați, secțiunea a II definitivă, pronunțată asupra unei similare acțiuni, cu același obiect, întemeiată pe aceeași cauză, între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate (art. 1201 cod. civil).

Având în vedere susținerile și concluziunile părților și actele pe care se întemeiază: petițiunea introductivă de acțiune, înregistrată la No. 4296 din 1902, petițiunea modificatoare și complectătoare de acțiune, înregistrată la No. 1085 din 1909, jurnalul Curței de apel din Galați secțiunea II No. 1427 din 1906 și deciziunea civilă a aceleiaș Curți, No. 28 din 1908, aflate în copii legalizate la dosar;

Având în vedere că, din aceste acte, se constată: că reclamantul căpitan Dimitrie Mândăchescu, azi maior, în anul 1899, a intentat acțiune la acest tribunal în contra pârâtului George A. Caranfil, pentru anularea contractului de vindere-cumpărare, conținând și o ipo-

tecă, intervenit între dâșii, autentificat de tribunalul Covurlui secția I. la No. 2248 din 5 Octombrie 1898, și pentru condamnarea numitului pârât la plata sumei de 10.000 lei, cu titlu de daune, întemeiat pe dubla cauză: a simulațiunei suscitatur contract de vindere-cumpărare-ipotecă și a vițiului consimțământului său la autentificarea contractului, prin dolul exercitat de pârât asupra reclamantului, prin diferitele machinațiuni dolosive, anume specificate, ceea ce a făcut să-i surprindă consimțământul (art. 953 cod. civil), acțiune respinsă de tribunal ca nesustinută prin sentința civilă No. 323 din 1900, iar apelul făcut de reclamantul Măndăchescu în contra acestei sentințe, a fost respins, ca nefondat, prin decizia civilă No. 28 din 1908 a Curței de apel din Galați, secția II;

Că, prin petițiunea introductivă de acțiune, înregistrată la No. 4926 din 27 Aprilie 1902, d-l căpitan Dimitrie Măndăchescu, azi maior, întentează acțiunea de față în contra pârâtului G. A. Caranfil, prin care cere din nou anularea contractului de vindere-cumpărare-ipotecă, intervenit între dâșii, autentificat de tribunalul Covurlui, secția I, la No. 2248 din 5 Octombrie 1898, ca fiind neadevărat și smuls prin mijloacele doloase (art. 960 cod. civil), anume specificate; iar prin petițiunea înregistrată la No. 1085 din 30 Ianuarie 1909, reclamantul Măndăchescu, după ce amintește de prima acțiune din 1899, că printr'ânsa a cerut anularea contractului mai suscitatur, ca fiind smuls și luat prin dol, arată cum Curtea de apel din Galați, secția II, după ce, prin jurnalul său No. 1427 din 1906, i-a admis acest mijloc în susținerea acțiunei sale, prin decizia No. 28 din 1908, înlăturând dolul, i-a respins apelul, susține că Curtea de apel nu i-a judecat acțiunea, din punctul de vedere al dolului, prevăzatur de art. 960 cod. civil, ci dolul s'a cercetat numai ca temeiu în acțiunea principală în simulațiune, așa că, acum modifică acțiunea în sensul că declară că contractul în chestiune a fost serios, dar el conține alte stipulațiuni decât cele convenite, smulgându-i-se consimțământul de către pârâtul Caranfil, prin mijloace dolosive, anume arătate, cere anularea lui;

Având în vedere că părțile, în incidentul de autoritate lucrului judecat, propus, sunt de acord a recunoaște că între decizia Curței de apel din Galați secția II, No. 28 din 1908, dată asupra primei acțiuni, și între hotărârea ce urmează a se da în acțiunea de față, a doua

cerere în judecată, există elementele constitutive ale lucrului judecat: identitatea de obiect (*eadem res*) și de părți (*eadem conditio personarum*), dar se contestă de reclamant că există și identitatea de cauză (*eadem causa petendi*), cum susține pârâtul;

Având în vedere că, din examinarea și comparațiunea jurnalului Curței de apel din Galați, secția II, No. 1427 din 1906, și a deciziei sale civile No. 28 din 1908, cu cele ce se reclamă prin acțiunea de față, modificată și complectată cum s'a arătat mai sus, se constată că, în speță, există neîndoios și al treilea element constitutiv al lucrului judecat, identitatea de cauză.

În adevăr, prin jurnalul Curței de apel No. 1427 din 1906, se vede că, la 24 Iunie 1906, s'a ridicatur de d-l C. Plesnilă, avocatul pârâtului Caranfil, chestiunea că reclamantul Măndăchescu a adăogatur în acțiunea sa, după ce afacerea a venit în apel, cuvintele: *acest act mi s'a luat prin dol*, făcând astfel ca acțiunea care, la introducerea ei la prima instanță, aveatur de cauză numai simulațiunea simplă, acum în apel să mai aibă o cauză nouă, vițiul consimțământului prin dol, contrar dispozițiilor art. 327 pr. civilă, care nu permite schimbarea cauzei pricinei în apel; d-l C. Arion, avocatul reclamantului Măndăchescu, după ce acesta declară că cuvintele «acest act mi s'a luat prin dol», sunt adăogatur de d-sa, înainte de a se prezentatur acțiunea la tribunal, dar uitând să le adaoge și în exemplarul comunicatur lui Caranfil, susține, în prezența reclamantului, că acțiunea acestuia este bazatur și pe simulațiune și pe dol, cerând probă cu martori și pentru dovedirea acestui ultim mijloc, pe care se mai întemeiază în cererea de anularea actului de vindere-cumpăratur în chestiune, că, adică, consimțământul căpitanului Măndăchescu de a face acest act simulatur, a fost luat prin manopere dolosive din partea intimatului, și anume prin promisiuni că-l va primi și pe el într'o societate de păduri și puțuri de păcură; iar Curtea, convingându-se că cuvintele «acest act mi s'a luat prin dol», au fost adăogatur de apelant în acelaș timp când a semnat acțiunea, găsește că întâmpinarea intimatului, bazatur pe dispoziția art. 327 pr. civilă, că apelantul nu poate invocatur dolul pentru prima oară în apel, este neîntemeiată, întrucatur a fost propus dela introducerea acțiunei la tribunal și apoi, mai zice Curtea în penultimul considerent: «în afară de aceasta, dolul invocatur nici nu constituie o nouă ca-

uză, de oarece, după cum rezultă din dezbateri, cauza principală pentru care se cere anularea actului de vânzare, este tot simulațiunea, iar dolul ce se invoacă, servă numai de temeiul cauzei principale, pentru că apelantul pretinde că a consimțit la facerea acestui act aparent în urma manoperilor dolosive întrebuintate de intimat, iar nu că ar fi vorba de un act serios, însă pătat de dol, încât și din acest punct de vedere, nu se poate opune regula prescrisă de art. 327. pr. civilă»: și, în fine: «considerând că apelantul precizează ca fapt care caracterizează dolul, că intimatul i-ar fi făcut promisiuni falacioase, că-l va lua ca tovarăș la exploatarea de puțuri de păcură și păduri, în urma căror promisiuni, ar fi consimțit la facerea actului simulat», Curtea admite proba cu martori invocată de apelant și asupra dolului.

Cum că prima acțiune s'a întemeiat și pe viciul consimțământului surprins prin dol, ca și acțiunea de față, o recunoaște reclamantul Măndăchescu, prin petițiunea înregistrată la No. 1085 din 1909, modificatoare și completatoare a acțiunii de față, cum s'a arătat mai sus; rămâne de examinat susținerea sa, că Curtea de apel din Galați, secția II, după ce prin jurnalul No. 1427 din 24 Iunie 1906, i-a admis acest mijloc în susținerea acțiunii sale, prin decizia sa cu No. 28 din 1900, a înlăturat dolul, pe care nu l' invocase ca o cauză de nulitate a unei convenții serioase, în sensul art. 960 cod. civil, ci numai ca temeiul în acțiunea principală, adică a simulațiunii; dacă, din considerentele deciziei, rezultă că Curtea a înțeles a rezervă chestiunea dolului, judecând numai acțiunea în simulație, iar din dispozitivul său, care după autori, trebuie mai cu seamă avut în vedere pentru constatarea autorității lucrului judecat, nu se poate deduce nimic cu privire la dol, căci se mărginește a respinge apelul, unde dolul nu se vede a fi fost propus; așa că autoritatea lucrului judecat nu poate fi invocată cu succes, lipsind unul din elementele ei (identitatea de cauză).

Având în vedere că diferitele încheieri, prin cari se constată importante propuneri, cu susținerile, combaterile și rezolvarea lor motivată, intervenite în cursul judecării unei afaceri la o instanță și hotărârea ce se pronunță în cauză, formează un tot indivizibil pentru cunoașterea exactă a felului cum s'a pus și s'a rezolvat acea afacere;

Că, în speță, jurnalul Curței de apel din Galați, secția II, No 1427 din 24 Iunie 1906 și deciziunea civilă No. 28 din 1908, pronunțate de acea Curte în prima acțiune intentată de reclamant contra pârâtului în 1899, pentru anularea contractului de vindere-cumpărare-ipotecă, autentic de tribunalul Covurului, secția I, la No. 2248 din 1898, obiect și al acțiunii de față, formează un asemenea tot indivizibil, din examinarea căruia se constată, că acea acțiune s'a întemeiat neîndoios și pe dol ca formând o distinctă și principală cauză a acțiunii în nulitate, pe lângă aceea a simulațiunii, ce s'a propus în primul rând, iar nu că dolul a fost propus ca un mijloc menit a stabili existența simulațiunii, cum se susține acum de pârât; probă susținerile părților și motivarea Curței, consemnate în citatul jurnal, cum că nu se găsește violat art. 327 pr. civ., fiindcă cauza dolului nu s'a propus pentru prima oară în apel, ci dela introducerea acțiunii, aceea ce n'ar fi fost locul să se spună, dacă dolul nu s'ar fi considerat de Curte și ca o deosebită cauză a acțiunii pe lângă aceea a simulațiunii;

Considerentul final al Curței, «că în afară de aceasta dolul invocat nici nu constituie o nouă cauză, etc.» nu este decât un al doilea punct de vedere al Curței relativ la dolul propus de reclamant, pe lângă acela al unei adevărate cauze a acțiunii, cum l-au recunoscut și discutat părțile și cum l-a recunoscut și discutat în prim loc și Curtea, prin considerentele anterioare;

Că, prin deciziunea civilă No. 28 din 1908, se vede că Curtea de apel a cercetat și judecat dolul propus de reclamantul apelant Măndăchescu din ambele puncte de vedere, după cum reese din considerentele ei; astfel, după ce se arată: «că, referitor la existența contraînscrișului, totul se reduce la o informațiune din partea apelantului, și care, nefiind dovedită, urmează a fi înlăturată», și mai apoi, «că, după aceia apelantul, desigur convins el însuși de netemeinicia tezei de mai sus, a cerut din nou proba cu martori spre a dovedi simulațiunea actului de vânzare, independent de existența vreunui contraînscriș, invocând ca început de dovadă scrisă o acțiune intentată de pârâtul-intimat Caranfil contra lui Haris din Constanța, și deosebit de aceasta a mai susținut că acest act simulat a fost obținut de Caranfil prin dol, consistând în diferite promisiuni falacioase; «că, prin jurnalul No. 1427 din 24 Iunie 1906, a încuviințat și această propunere din

amândouă punctele de vedere», — deși Curtea, prin considerentul următor, lămurește că dolul nu s'a invocat de apelant ca fiind o cauză de nulitatea unei convențiuni serioase, ci numai ca o cauză care l-ar fi determinat de a consimți la facerea actului simulat, ca un temei al cauzei principale (simulațiunea), și numai pentru a face admisibilă proba cu martori în stabilirea simulațiunii, contrar cloncuziunilor părților și contrar, în parte, și felului său de a vedeà din suscitatul jurnal No. 1427 din 1906, — totuș, din considerentele următoare, că simplele fapte alegate de apelant și confirmate de unii din martori, cum că Caranfil i-a vorbit lui Măndăchescu de întreprinderi de păduri și de petrol și că ar fi scris o scrisoare prin care îi arată viitorul ce se rezervă orașului Constanța, prin aceea că un membru din familia regală își va face un palat acolo, nu pot fi considerate ca manopere dolosive, care să fi hotărât pe apelant ca să consimtă la facerea actului, a cărui anulare se cere, el, om de o inteligență egală cu a lui Caranfil, dacă nu chiar superioară, când Măndăchescu cunoștea mai bine decât oricare altul mijloacele de care putea dispune Caranfil; și că apoi, persistența lui Măndăchescu în a susține că a avut un contra-înscris din partea lui Caranfil, prin care se recunoștea nesorozitatea actului de vânzare, exclude cu desăvârșire ideia dolului, și din constatarea ce face Curtea, prin aceeaș decizie, că Măndăchescu nu a avut contraînscris și că a considerat el însuș ca serios contractul de vindere-cumpărare-ipotecă în chestiune, cum dovedește hotărâtor sentința tribunalului Constanța cu No. 137 din 1899, confirmată prin decizia Curței de apel din Galați, secția I, No. 82 din 1899, căci a susținut ca motiv de contestație că a plătit lui Caranfil procentele convenite prin actul de vânzare în chestiune, chiar la confecționarea lui; din toate acestea reese evident că, prin decizia civilă No. 28 din 1908, a Curței de apel din Galați, definitivă, prin care s'a respins ca nefondat apelul făcut de căditan D. Măndăchescu contra sentinței civile cu No. 323 din 1900 a tribunalului Covurlui secția II, s'a propus spre judecare, s'a desbătut, cercetat și judecat acțiunea intentată de reclamantul căpitan D. Măndăchescu în contra pârâtului G. Caranfil, pentru anularea contractului de vindere-cumpărare-ipotecă, autentic de tribunalul Covurlui, secția I, sub No. 2248 din 5 Octombrie 1898, atât din punctul de vedere al cauzei simulațiunii, cât și din

acela al cauzei vițiului de consimțământ, ca surprins prin dol, și a dolului considerat și ca temei al simulațiunii;

Având în vedere că, s'a pus din partea reclamantului chestiunea unde stă autoritatea lucrului judecat, în considerente sau în dispozitiv? S'a arătat că autorii răspund, că dispozitivul mai cu seamă trebuie avut în vedere în această privință (T. Huc, Ricci și mulți alții, ale căror cuvinte sunt textual reproduse în tomul VII al Comentariilor d-lui D. Alexandresco, pg. 509 și urm.) și s'a susținut că decizia Curței din Galați, care judecă fondul afacerii, nu prevede nimic în dispozitivul său cu privire la dol, ci se mărginește a respinge apelul, unde dolul nu se vede a se fi propus. Apoi, chiar de s'ar admite, după cum susțin unii, că considerentele deciziei ce se invoacă trebuie combinate cu dispozitivul, totuș din considerentele deciziunii, rezultă că Curtea a înțeles a rezervă chestiunea dolului, judecând numai acțiunea în simulație, așa că nici față de această teorie autoritatea lucrului judecat nu poate fi invocată cu succes, lipsind unul din elementele ei (identitatea de cauză).

Având în vedere că, la această chestiune și examinându-se împrejurările cauzei, s'a răspuns foarte bine din partea pârâtului, care s'a referit la d-l D. Alexandresco, t. VII, pag. 513, pentru a da cuvenitul înțeles teoriei lui T. Huc și Francesco Ricci, că nu se poate lua în mod absolut ca regulă, că autoritatea lucrului judecat stă exclusiv numai în dispozitiv și că «după teoria generalmente admisă, motivele hotărârii pot câte odată complectă și lumină dispozitivul ei, determinând înțelesul și întinderea lui. Motivele, ce e dreptul, n'au niciodată prin ele înșile autoritatea lucrului judecat, însă ajung adesea ori la acelaș rezultat prin combinarea lor cu dispozitivul. Toate părțile unei hotărâri, etc.»; că, aceasta este cu atât mai adevărat în specie, cu cât dispozitivul primei instanțe asupra acțiunii dela 1899 se mărginește a spune, că se respinge acțiunea ca nesusținută, iar acela al instanței de apel se mărginește a respinge apelul ca nefondat. Trebuie dar să recurgem la concluziunile părților și la considerentele judecătorilor din a căror examinare, cum s'a văzut mai sus, reese că s'a propus spre judecare, s'a desbătut, cercetat și judecat acțiunea în anulare și din punctul de vedere al dolului ca o cauză principală a acțiunii, că a vițiat consimțământul reclamantului, cum se propune și prin acțiunea de față.

Că, deci, și al treilea element constitutiv al lucrului judecat, identitatea de cauză, contestat de reclamant, există în speță, căci calificarea aceluiaș contract de simulat în prima acțiune și de serios în a doua acțiune de anulare nu influențează în a schimbă caracterul cauzei vișului de consimțământ prin dol, invocat într'una și cealaltă acțiune, fiind vorba despre unul și acelaș act și de unul și acelaș consimțământ pretins vișiat prin dol, așa că incidentul de autoritatea lucrului judecat, propus de pârât, se găsește fondat și cată a se admite ca atare, și prin consecință, a se respinge opozițiunea, făcută prin petiția înregistrată la No. 6879 din 1909, precum și acțiunea în anulare, intentată prin petiția înregistrată la No. 4296 din 1902, modificată și complectată prin acea înregistrată la No. 1085 din 1909, ca opunându-i-se autoritatea lucrului judecat rezultată din deciziunea civilă definitivă No. 28 din 1908 a Curții de apel din Galați, secția II, dată asupra unei identice acțiuni, cu acelaș obiect, întemeiată pe aceeaș cauză, între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată, făcută de pârâtul G. A. Caranfil, care se găsește justă, și, apreciind, o admite pentru suma de 150 lei;

Având în vedere că reclamantul Măndăchescu, dela intentarea acțiunii și până la 17 Noembrie 1910 inclusiv, s'a servit în proces pentru a fi scutit de taxele de timbru, cu actul de paupertate admis prin jurnalul tribunalului No. 443 din 1909, așa că numitul, conform art. 238 din regulamentul portăreilor, cată a fi condamnat să plătească portăreilor tribunalului Covurlui suma de 24 lei, taxele de procedură pe acest timp.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte și pe temeiul art. 1201 c. civ. 140 și 146 pr. civ., 238 regulam. portăreilor, admite incidentul de autoritatea lucrului judecat, etc.

Semnați: Dartanian Nicolescu, St. Stoianoviici.

NECROLOG

Sâmbătă, 30 Maiu, a avut loc înmormântarea regretatului Ion B. Vlădoianu, fost avocat la Prima Societate de Credit funciar rural.

În fața unei asistențe numeroase de prieteni și colegi, d-l Ioan D. Filitti a ținut următoarea cuvântare funebră, punând în lumină meritele defunctului și serviciile aduse instituțiunei căreia îi închinase toată munca și activitatea sa.

Intristată familie, măhnii prieteni,

În calitate de avocat al Primei Societăți de Credit funciar rural și de fost coleg al defunctului în ultimii timp, am dureroasa însărcinare de a rosti cuvintele exprimătoare ale sentimentului ce ne stăpânește în fața corpului neînsufletit al lui Ion Vlădoianu.

Este în firea lucrurilor că inima omenească să se înduioșeze până la lacrimi, sub impresiunea copleșitoare a încetării din viață a prietenului, pe care l-am cunoscut și cu care am trăit o perioadă de vreme, sub impresiunea separațiunei pentru totdeauna de acela care, în viață fiind, și-a împreunat activitatea lui cu a noastră, care, în marginele putinței lui, și-a închinat o muncă comună în folosul unui scop tinzând spre un bine cât mai general.

Ion Vlădoianu, funcționând dela 1881 ca șef de contencios și ca avocat la Prima Societate de Credit funciar rural, s'a devotat, în curs de 30 ani, acestei instituțiuni, al cărei rol este așa de important în mecanismul economic și financiar al unei țări agricole, cum este România, depunând un zel într'adevăr neîntrecut și o râvnă folositoare, cari i-au atras aprecierea favorabilă, atât a conducătorilor acestei instituțiuni, cât și a colegilor săi, printre cari a prenumărat persoane foarte distinse.

Prima Societate de Credit, și cu dânsa toată lumea proprietarilor și a inițiatorilor de întreprinderi, datorește, în bună parte, lui Ion Vlădoianu, regulata alcătuire a registrelor de inscripțiuni și transcripțiuni, indispensabile funcționării regimului de publicitate al dreptului ipotecar, care garantează creditul și face posibilă dezvoltarea economică.

Prin silințele sale, Ion Vlădoianu a reușit să contribuie astfel la realizarea uneia din dispozițiunile cele mai importante din noua legislație civilă, introdusă la 1865.

Când, acum patru ani, o boală grea, și căre se prevestea nemiloasă în opera ei de distrucțiune, a izbit pe defunctul și l-a pus în imposibilitate de a mai continua să îndeplinească sarcina ce-i eră încredințată la Societate, un gol netăgăduit se făcū între rândurile noastre, și ne coprinse regretul simțitor al muncii bruse întrerupte.

În afară de calitatea muncii sârguitoare și a zelului robit cu totul instituțiunei Creditului, Ion Vlădoianu eră înzestrat și cu o altă însușire, prețioasă pentru traiul demn în societățile civilizate, anume corectitudinea și discrețiunea în raporturile colegiale, seriozitatea și lealitatea lor.

Dreptatea cere pentru amintirea lui ca pilda vieței sale, deși modestă, însă foarte meritoasă, să nu fie pierdută într'o țară mult binecuvântată de soartă, dar mai puțin înflăcărată de idealul muncii încordată, susținută și metodică, care este toată condițiunea progresului. De aceea, să-mi fie permis a dorî — nu ca o recunoaștere a puterei de expresiune a acestei mici cuvântări, fără altă pretențiune decât aceea de a fi sinceră și simplă ca adevărul — să-mi fie permis a dorî ca urmașii lui Ion Vlădoianu să-și reamintească mereu ce au gândit și au zis semenii lui de dânsul, prin ce au apreciat atitudinea și activitatea vieței lui, așa încât să se încrusteze în sufletul tineretului *cultul muncii*, spre binele și înălțarea națiunei, căreia îi sunt necesare toate energiile, dela cele mai mici până la cele mai mari.

Înainte de a fi coborît în mormântul care va acoperi nimicirea corpului, în mijlocul acestei ceremonii care ne-a adunat într'un gând și într'o simțire, și privind pentru cea din urmă oară pe Ion Vlădoianu, îi adresez cu emoțiune cuvintele simbolice:

Fie-ți țărâna ușoară, colegule!